

I FEEL
SLOVENIA

SLOVENIA
GREEN
Green. Active. Healthy.

SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV

Zelena. Aktivna. Zdrava.

www.slovenia.info
#ifeelsLOVEnia

Smernice za razvoj zelenih produktov so razvite v okviru projekta Zelene sheme slovenskega turizma (ZZST).

ZSST je sistem oziroma certifikacijska shema, ki pod krovno znamko SLOVENIA GREEN (1) združuje vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji, (2) destinacijam in ponudnikom ponudi konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja, (3) skozi znamko SLOVENIA GREEN pa to zeleno delovanje tudi promovira.

NAZIV PROJEKTA

Naziv dokumenta: Smernice za razvoj zelenih produktov

Naziv projekta, v okviru katerega so nastale smernice: Zelena shema slovenskega turizma

NAROČNIK projekta

Naročnik: Slovenska turistična organizacija

IZVAJALEC za izvedbo projekta

Izvajalec: Zavod tovarna trajnostnega turizma Ljubljana, GoodPlace

Člani projektne skupine na strani izvajalca: Jana Apih, Miša Novak

Vodja projekta na strani izvajalca: Jana Apih

Datum

Junij 2016, verzija 02 (SMERNICE se bodo posodabljale)

KAZALO

1. UVOD	6
1.1 Smernicam za razvoj zelenih produktov na pot – kako smo oblikovali smernice	6
1.2 Kako razumemo »turistični produkt«	9
2. SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV	12
2.1 Destinacijski management	15
2.1.1 Podtema: PREDANOST in ORGANIZACIJA	15
2.1.2 Podtema: NAČRTOVANJE in RAZVOJ	17
2.1.3 Podtema: SPREMLJANJE in POROČANJE	18
2.1.4 Podtema: ZAKONSKA in ETIČNA DOLOČILA	20
2.2 Narava in pokrajina	22
2.2.1 Podtema: NARAVA in NJENO OHRANJANJE	22
2.2.2 Podtema: DOŽIVETJA V NARAVI	23
2.2.3 Podtema: KRAJINA in SLIKOVITOST	24
2.3 Okolje in podnebje	25
2.3.1 Podtema: RABA ZEMLJE in ONESNAŽEVANJE	25
2.3.2 Podtema: UPRAVLJANJE Z VODAMI	26
2.3.3 Podtema: TRAJNOSTNA MOBILNOST	27
2.3.4 Podtema: ODPADKI IN NJIHOVA PREDELAVA	29
2.3.5 Podtema: ENERGIJA in PODNEBNE SPREMEMBE	31
2.3.6 Podtema: PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE	32
2.4 Kultura in tradicija	34
2.4.1 Podtema: KULTURNA DEDIŠČINA	34
2.4.2 Podtema: LJUDJE IN TRADICIJA	34
2.5 Socialna klima	36
2.5.1 Podtema: ČLOVEKOVE PRAVICE	36
2.5.2 Podtema: SODELOVANJE S SKUPNOSTJO	37
2.5.3 Podtema: LOKALNA EKONOMIJA	38
2.5.4 Podtema: DRUŽBENI VPLIVI	40
2.5.5 Podtema: ZDRAVJE IN VARNOST	40
2.6 Poslovanje TURISTIČNIH PODJETIJ	42
2.6.1 Podtema: VKLJUČEVANJE TURISTIČNIH PODJETIJ	42
2.6.2 Podtema: INFORMACIJE IN MARKETING	44
2.6.3 Podtema: GOSTOLJUBLJE	46

Sklop 1:

UVOD & IZHODIŠČA

1. UVOD

1.1 Smernicam za razvoj zelenih produktov na pot – kako smo oblikovali smernice

KAKO smo oblikovali smernice za zelene produkte

Smernice za zelene produkte smo razvili v okviru Zelene sheme slovenskega turizma¹ kot priporočila, navodila, usmeritve za razvoj zelenih produktov in ne kot certifikacijsko shemo, ki bi dejansko vrednotila, ali je določen produkt trajnosten (oziroma zelen) ali ne. Smernice so namenjene tako destinacijam kot turističnim ponudnikom in predstavljajo podporno orodje, pri razvoju zelenih produktov.

Smernice smo razdelili na (A) krovne, splošne smernice in (B) vsebinske, ki pokrivajo vsa področja, ki so pomembna za doseganje okoljske, družbene in ekonomske trajnosti. To so: (1) razvoj in management produkta, (2) narava in pokrajina, (3) okolje in podnebje, (4) kultura in tradicija, (5) socialna klima ter (6) poslovanje turističnega podjetja (ki je nosilec produkta).

Znotraj teh področij so vključena področja, v okviru katerih so vplivi produktov na naravno in družbeno okolje največji, kot so: trajnostna mobilnost, poraba energije in vode, odpadki, hrana in pijača, družbena odgovornost, vpliv na naravno okolje, lokacija, kjer se izvaja produkt idr. Vendar pa se nismo omejili zgolj na ta področja, saj smo želeli smernice zasnovati bolj celostno in vzpostaviti povezavo do certifikacijske sheme za pridobitev znaka SLOVENIA GREEN DESTINATION. Zato smo smernice opredelili po šestih sklopih kriterijev, kot jih opredeljuje SGD. Turistični produkti namreč pogosto niso vezani na mikro lokacijo določenega ponudnika, ampak se izvajajo v destinaciji in so sestavljeni iz več delnih produktov.

NAMEN oblikovanja smernic za zelene produkte

Smernice za zelene produkte smo oblikovali z namenom, da (1) s podanimi smernicami olajšamo načrtovalski in razvojni proces tako za turistične ponudnike kot destinacijske organizacije ter da (2) pospešimo razvoj zelenih turističnih produktov, tako na ponudbeni kot destinacijski ravni.

¹ ZSST je strukturiran nacionalni program za razvoj trajnostnega turizma na več ravneh, ki (1) spodbuja trajnostno delovanje, (2) združuje trajnostna prizadevanja pod skupno »marelo« in (3) promovira zelene zgodbe.

KLJUČNI STRATEŠKI CILJ na področju produktov v okviru ZSST

Razvoj več kakovostnih in inovativnih zelenih produktov, ki predstavljajo pomembno osnovo in hkrati dodano vrednost za destinacije in ponudnike – še posebej za nosilce naziva SLOVENIA GREEN DESTINATION ali SLOVENIA GREEN ACCOMMODATION.

Katera IZHODIŠČA smo upoštevali pri oblikovanju smernic

Na evropski ali globalni ravni še ni razvitega sistema za ocenjevanje trajnosti na področju turističnih produktov.

Dokler ne bo razvit certifikacijski sistem, ki bo na osnovi merjenja izpolnjevanja kriterijev opredelil, ali je določeni turistični produkt trajnosten, le-ta ne more uporabljati znamke SLOVENIA GREEN. Znamko lahko namreč uporabljajo zgolj tiste destinacije in ponudniki, ki so vstopili v ZSST in izpolnili pogoje za pridobitev znamke oziroma znaka.

Smernice za razvoj zelenih produktov smo oblikovali kot del Zelene sheme slovenskega turizma, ki je strukturiran nacionalni program za spodbujanje razvoja slovenskega turizma, ki (1) spodbuja trajnostno delovanje, (2) združuje trajnostna prizadevanja in (3) promovira zelene zgodbe.

V okviru Zelene sheme slovenskega turizma je bil v prvi fazi (v letu 2015 in nadgradnja sistema v letu 2016) **oblikovan SLOVENIA GREEN kot certifikacijski program in znak oziroma znamka kakovosti za destinacije & nastanitvene ponudnike**. Že v osnovi, v fazi razvoja sistema, je **bilo predvideno, da se kasneje, v naslednjih fazah oblikuje tudi certifikacijska shema SLOVENIA GREEN za turistične produkte** (naziv SLOVENIA GREEN PRODUCT; kar je sicer trenutno še delovna opredelitev poimenovanja).

Na katerih SISTEMIH in KRITERIJIH temeljijo smernice

Temeljna osnova za smernice za zelene produkte so:

SLOVENIA GREEN DESTINATION kriteriji – ki so zasnovani na globalnih indikatorjih za trajnostni razvoj destinacij (Global Sustainable Tourism Criteria for Destinations) in vključujejo tudi ETIS (European Tourism Indicators System for Sustainable Destination Management).

Ko gre za trajnost na ravni turističnega nastanitvenega ponudnika ali agencije, se trajnost ocenjuje skozi mednarodne znake za okolje, ki jih priznava ZSST – pri čemer izbor mednarodnih okoljskih znakov v osnovi temelji na njihovi verifikaciji s strani Global Sustainable Tourism Council (GSTC), ki je za nastanitvene ponudnike, agencije in organizatorje potovanja razvil GSTC Criteria for Hotels and Tour Operators. Ti kriteriji služijo kot osnova za kakovostne okoljske znake (podobno kot je Zelena shema slovenskega turizma

za osnovo za destinacije vzela kriterije GSTC za trajnostni management na ravni destinacij).

KAKO se uporabljajo smernice

Ker smernice niso – ponovno poudarjamo – razvite kot certifikacijska shema (ki ocenjuje izpolnjevanje kazalnikov), lahko **ponudnik vzame smernice, priporočila kot pomoč** pri razvoju zelenega produkta oziroma pri izboljšanju njegove trajnosti. Upošteva lahko vse ali pa le nekaj podanih smernic.

Ker je vsak produkt specifičen in ker so cilji ponudnikov različni, lahko ponudnik uporabi tiste smernice oziroma se osredotoči bolj na tista področja, ki so zanj smiselna/relevantna oziroma ki imajo potencial povečanja pozitivnih in zmanjšanja negativnih vplivov na okolje. Zagotvo velja upoštevati tudi, katera priporočila je ponudnik sposoben izvesti v okviru svojih finančnih in kadrovskih zmožnosti.

V naslednji fazi razvoja ZSST bodo te smernice predstavljale osnovo za certificiranje zelenega produkta, za pridobitev znamke SLOVENIA GREEN PRODUCT. Opredeljena je potreba in namera, projekt pa še ni terminsko opredeljen.

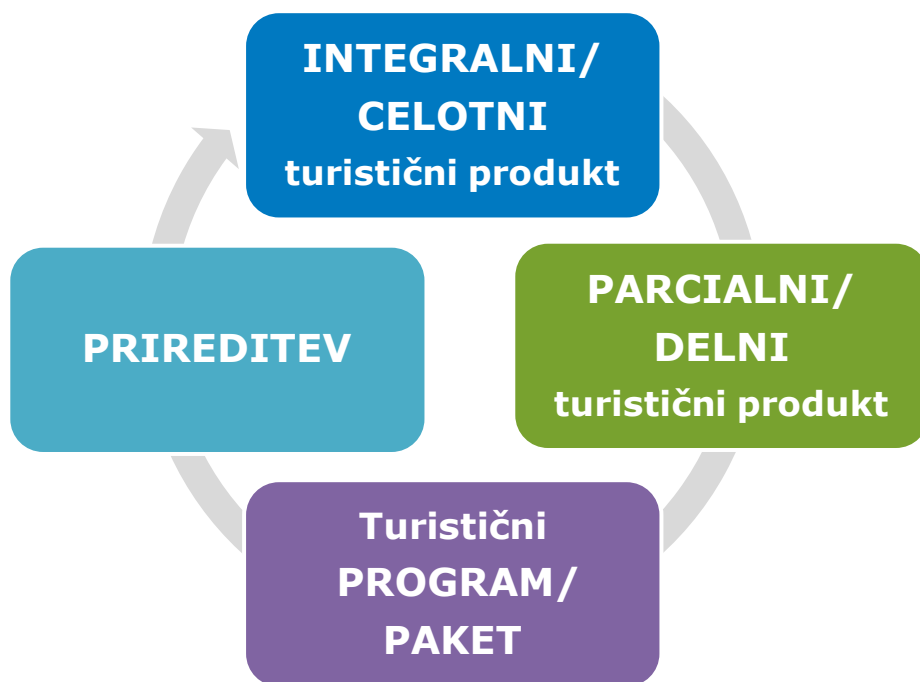
1.2 Kako razumemo »turistični produkt«

Turistični produkt razumemo na različne načine:

1. **TURISTIČNI PRODUKT**, ki se izvaja na določeni destinaciji/mikro lokaciji, ki je lahko:
 - A. integralni/celoviti/celotni² ali
 - B. parcialni/delni³;
2. Turistični produkt, ki je pretvorjen v **PRODAJNI PROGRAM/PAKET**;
3. **PRIREDITEV** – vendar bodo v prihodnje zaradi pomena in specifičnosti tega produkta razvite tudi posebne smernice za prireditve (in certifikacijska shema SLOVENIA GREEN EVENT) – *opredeljena je potreba in namera, projekt pa še ni terminsko opredeljen.*

Povzeto v spodnji shemi.

Shema št. 1: **Prikaz, kaj razumemo pod turistični produkt**

POJASNILO: Ko govorimo o turističnem produktu, se opredelitve lahko nanašajo na vse gornje variante, vendar pa zaradi lažje komunikacije v

² **INTEGRALNI TURISTIČNI PRODUKT:** Vsebinsko zaokrožen splet več delnih turističnih produktov, npr. potovanje, ki zajema nastanitev, gostinske storitve, prevoz in ogled znamenitosti; je element primarne in sekundarne turistične ponudbe (Turistični terminološki slovar - UP ZRS, Vesna Mikolič idr.).

³ **PARCIALNI TURISTIČNI PRODUKT:** Vsebinsko zaokrožen splet fizičnih proizvodov, storitev in/ali naravnih in kulturnih dobrin, ki ga oblikuje in ponuja ena sama turistična, gostinska, prometna ali trgovinska organizacija, npr. prenočitev v hotelu; sodi bodisi na področje primarne ali sekundarne ponudbe. Delni turistični proizvodi se sestavljajo v celovit turistični proizvod.

smernicah vedno uporabljamo zgolj termin PRODUKT ali ZELENİ PRODUKT.

Ko omenjamo upravitelja produkta, uporabljamo termin ponudnik – to je lahko zasebni ponudnik, lahko pa tudi destinacija.

Turistični produkt pa NE POMENI naslednjega:

- 1. Nastanitveni ponudnik** (certificiranje poteka v okviru SLOVENIA GREEN ACCOMMODATION, na osnovi vključitve v mednarodne okoljske znake);
- 2. Destinacija** (certificiranje poteka v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION);
- 3. Turistična agencija** (certificiranje poteka v okviru SLOVENIA GREEN TOURIST AGENCY).

Sklop 2:

PREDSTAVITEV SMERNIC

2. SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV

Smernice za razvoj zelenih produktov smo razdelili na:

1. **PRVIČ:** **krovne smernice;**
2. **DRUGIČ:** **vsebinske, kjer smo sledili delitvi na 6 tematskih področij** – na enak način, po katerih so razvrščeni kriteriji za pridobitev SLOVENIA GREEN (DESTINATION)⁴.

Shema št. 2: **Prikaz strukture smernic**

⁴ Upoštevana nadgradnja SLOVENIA GREEN iz leta 2016 (april 2016).

1 SKLOP KROVNIH SMERNIC, ki na krovni, bolj splošni ravni opredeljujejo način razvoja zelenih produktov

Zeleni turistični produkt naj upošteva naslednje krovne smernice:

- 1. Priporočljivo, vendar ne obvezno, je, da zeleni produkt gradi na zelenem značaju destinacije** (gre za zeleni značaj, ki ga destinacija opredeli skozi SLOVENIA GREEN DESTINATION⁵). *Na ta način bo zeleni produkt hitreje prepoznaven, saj bo v skladu s krovno zeleno zgodbo destinacije, hkrati pa bo tudi destinacija skozi zelene produkte dobivala na verodostojnosti obljube in pozicioniranju.*
- 2. Zeleni produkt naj ima jasno krovno temo oziroma naj bo res odličen vsaj v enem vidiku.** *Naj bo na primer vezan na gastronomijo, mehko trajnostno mobilnost, kulturno dediščino, naravno vrednoto, naj temelji na primer na res odličnih družbeno odgovornih praksah, kratkih lokalnih verigah itd. Na ta način bo hitreje in učinkoviteje dosegel prepoznavnost.*
- 3. V primeru integralnega turističnega produkta, ki poveže več delnih produktov oziroma več posameznih ponudnikov, naj stremlji k temu, da je kar največ ponudb/ponudnikov okoljsko certificiranih oziroma ima uvedene sisteme merjenja in zmanjšanja vplivov na okolje** oziroma uresničuje družbeni steber trajnostnega razvoja.
- 4. Produkt naj zadovoljuje principe delovanja, kot jih opredeljuje Zelena politika slovenskega turizma** (podpis/sprejem katere je sicer obvezni minimalni pogoj za vstop v certifikacijsko shemo SLOVENIA GREEN). Zaželen oziroma priporočen (vendar ne nujen) je tudi podpis UNWTO Global Code of Ethics for Tourism.
- 5. Zeleni produkt deluje kot samostojen produkt, vendar je priporočljivo,** da je del »širše zelene zgodbe« ponudnika ali destinacije.

⁵ Destinacije kot tudi ponudnike se v okviru ZZST spodbuja, da pri razvoju svoje ponudbe razvijajo svoj lasten zeleni značaj – nekaj, kar jih dela drugačnega, edinstvenega, razlikovalnega. Destinacija/ponudnik ima lahko zelene posebnosti v eni, dveh, več ali vseh kategorijah: (1) narava & naravne vrednote, (2) kulturna dediščina, (3) gastronomija, (4) trajnostna arhitektura, (5) zeleni produkti ter (6) zelene inovacije in družbena odgovornost. Zaželeno je, da opredeli tudi svoj krovni »zeleni USP«⁵.

Destinacije svoj lokalni zeleni značaj izpostavijo v PROFILU DESTINACIJE. Te posebnosti se nato izpostavljajo pri promociji zelene ponudbe Slovenije (osnova za komunikacijska sporočila).

Ker je postopek za pridobitev znaka SLOVENIA GREEN za ponudnike drugačen kot za destinacije, ta vidik pri ponudnikih ni toliko izpostavljen oziroma ga ponudnik ni dolžan opredeliti, je pa to zelo zaželeno. Ponudniki svoj zeleni značaj, ki bo v podporo pri komuniciranju in trženju, izpostavijo ob posredovanju vloge za pridobitev znaka SLOVENIA GREEN.

6 VSEBINSKIH SKLOPOV SMERNIC (posamezne vsebinske smernice - v skladu s 6-imi sklopi kriterijev v okviru ZSST oziroma SLOVENIA GREEN DESTINATION)

Smernice za razvoj zelenih produktov smo torej razdelili na krovne, v drugem sklopu pa na 6 tematskih področij – na enak način, po katerih so razvrščeni kriteriji za pridobitev SLOVENIA GREEN (DESTINATION)⁶. To so:

1. Destinacijski management
2. Narava in pokrajina
3. Okolje in podnebje
4. Kultura in tradicija
5. Socialna klima
6. Poslovanje turističnih podjetij

Shema št. 3: *Prikaz 6 tematskih področij, v okviru katerih razvrščamo smernice za razvoj zelenih produktov*

Razlog, da smo smernice prikazali po teh kriterijih, je dejstvo, da so integralni turistični produkti pogosto vezani na širše območje oziroma destinacijo.

⁶ Upoštevana nadgradnja SLOVENIA GREEN iz leta 2016 (april 2016).

V nadaljevanju smo v tabelah po tematskih področjih opredelili:

- 1. Povzeli KRITERIJ** (prvi stolpec; enako oštevilčenje kot v Priročniku za ocenjevanje SLOVENIA GREEN DESTINATION, april 2016);
- 2. Povzeli OPIS** oziroma značilnost kriterija (drugi stolpec; italics);
- 3. In ključno: oblikovali SMERNICE ZA ZELENE PRODUKTE** (tretji stolpec; sivo osenčenje).

2.1 Destinacijski management

2.1.1 Podtema: PREDANOST in ORGANIZACIJA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju trajnostnega managementa produkta (politika, vodenje/upravljanje, usposobljenost zaposlenih za trajnostno ravnanje).

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
1.1 Koordinator za trajnostni razvoj	<i>V destinaciji je bila imenovana oseba, ki je zadolžena za uresničevanje trajnostnega managementa in poročanje o dosežkih.</i>	1. Zeleni produkt ima produktne vodje, ki je seznanjen z ZZST oziroma SGD (s celotnim sistemom SLOVENIA GREEN kot tudi s posameznimi kriteriji). Ta oseba spremlja in upravlja trajnostni vidik produkta in v okviru podjetja, ki je nosilec produkta, poroča o dosežkih.
1.2 Strukture upravljanja	<i>Za razvoj in promocijo trajnostnega turizma je zadolžena izbrana organizacija. Struktura in financiranje organizacije ustrežata velikosti destinacije in njenemu turističnemu prometu.</i>	2. Produktni vodja zelenega produkta je »ambasador zelenega« (pomembno je, da verjame v »zeleno« in da je to del njegove identitete). 3. Razvijalec oziroma ponudnik o zelenem produktu seznanjeni vodje zelene ekipe v destinaciji, če je le-ta članica SGD.
1.3 Vizija	<i>V sodelovanju z deležniki je destinacija opredelila vizijo razvoja, ki vključuje trajnostna načela. Vizija je javno dostopna.</i>	4. Zeleni produkt ima jasno opredeljeno vizijo s poudarkom na trajnostnem razvoju: <i>Kaj želimo doseči na področju trajnosti? Kaj je naša zelena vizija? Koga želimo</i>

		<i>nagovoriti in kaj jim ponuditi?</i> <i>Kakšne cilje si zadajamo?</i> Priporočamo, da opredelite tudi vrednote, ki vas vodijo pri delu in ki jih želite komunicirati skozi zeleni produkt (<i>kot so spoštovanje narave, zdravje, transparentnost, pravičnost, enake možnosti za vse ipd.</i>).
1.4 Usposobljen koordinater z ekipo	<i>Oseba, zadolžena za razvoj trajnostnega turizma v destinaciji, in/ali njena ekipa je ustrezno usposobljena za svoje delo.</i>	5. Produktni vodja se redno usposablja na področju trajnostnega razvoja. 6. Priporočamo članstvo v Zelenem partnerstvu – Konzorciju SLOVENIA GREEN, ki je med drugim platforma za pretok znanj, primerov dobrih zelenih praks, informacij in novosti na področju trajnostnega turizma (v razvoju).
1.5 Sodelovanje s turističnim sektorjem	<i>Organizacija, odgovorna za destinacijski management, pri načrtovanju trajnostnega razvoja sodeluje z zasebnim in javnim sektorjem.</i>	7. Produktni vodja se povezuje in sodeluje z deležniki v destinaciji – in v celostni turistični produkt še posebej vključuje tiste turistične ponudnike, ki so okoljsko certificirani ali vsaj delno delujejo po trajnostnih principih.
DODATNO Politika trajnostnega managementa produkta	<i>Ta kriterij je dodan (ni kriterij v okviru SGD).</i>	8. Ponudnik zelenega produkta ima izdelano politiko trajnostnega managementa – če ne za celotno podjetje, pa vsaj za zeleni produkt. 9. Politika upošteva vse vidike trajnostnega razvoja (okoljski, ekonomski in družbeni steber). Upoštevani so tudi vidiki kakovosti, varnosti in zdravja. 10. Politika je primerna velikosti in potrebam ponudnika in je vpeta v poslovanje podjetja. 11. Poznati jo mora vodja produkta, vodstvo podjetja, zaposleni, komunicira pa se tudi do eksternih javnosti (dobavitelji, partnerji, turisti – <i>več o komuniciranju trajnosti v sklopu 6</i>).
DODATNO	<i>Ta kriterij je dodan (ni</i>	12. Zaposleni so ozaveščeni za

Ozaveščenost in usposobljenost zaposlenih oziroma vseh izvajalcev v produktu	<i>kriterij v okviru SGD).</i>	trajnostno ravnanje in usposobljeni za komuniciranje trajnosti zelenega produkta. 13. Ponudnik ima izdelan sistem usposabljanja zaposlenih za okolju prijazno in družbeno odgovorno ravnanje.
---	--------------------------------	---

2.1.2 Podtema: NAČRTOVANJE in RAZVOJ

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju načrtovanja in razvoja zelenega produkta.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
1.6 Popis stanja	<i>V destinaciji obstaja popis turističnih zmogljivosti ter naravnih in kulturnih znamenitosti. Popis je javno dostopen in se redno posodablja.</i>	1. V primeru celostnega turističnega produkta se lahko produktni vodja obrne na destinacijo za seznam turističnih zmogljivosti ter naravnih in kulturnih znamenitosti – ki mu je lahko v pomoč.
1.7 Analiza stanja	<i>V destinaciji obstaja analiza stanja, ki zajema vplive turizma na naravo in pokrajino, okolje in podnebje, kulturo in tradicijo ter lokalno skupnost.</i>	2. Produktni vodja zelenega produkta preveri na DMO, ali analiza vplivov turizma obstaja – in se z njo seznani. 3. Pri razvoju produkta upošteva pomembne vidike, ki imajo vpliv na razvoj in izvajanje zelenega produkta.
1.8 Turistične politike	<i>V destinaciji je v veljavi aktualna, javno dostopna strategija ali politika celoletnega razvoja turizma, ki pokriva naslednje teme: okolje, družba, kultura, ekonomija, kakovost, zdravje in varnost.</i>	4. Produktni vodja zelenega produkta se seznani s turistično strategijo destinacije in jo upošteva za doseganje sinergij med zelenim produktom in krovnim razvojem in trženjem destinacije – še posebej, če ima destinacija znamko SGD.
1.9 Preglednost in uresničevanje	<i>Pri načrtovanju razvoja trajnostnega turizma v destinaciji aktivno sodelujejo deležniki. Dokumenti so v javni razpravi. Odločitve in ukrepi so javno</i>	5. Razvoj, upravljanje in komuniciranje zelenega produkta sledi načelom transparentnosti in doslednosti.

	<i>dostopni in se dosledno uresničujejo.</i>	
1.10 Načrt razvoja turizma	<i>Destinacija je v načrtu razvoja trajnostnega turizma opredelila cilje, aktivnosti, ukrepe, odgovorne osebe/institucije in časovnico. Načrt razvoja turizma dosledno uresničuje.</i>	6. Ponudnik je v produktnem poslovnem načrtu za zeleni produkt jasno opredelil vizijo in cilje ter aktivnosti – tako kvalitativne kot kvantitativne (in kazalnike, ki jih spremlja). 7. Načrt se dosledno uresničuje oziroma po potrebi prilagaja.
1.11 Sodelovanje z deležniki	<i>Destinacija načrt razvoja turizma uresničuje skupaj z deležniki, ki jih razume kot partnerje za uspešen in dolgoročen napredek na področju trajnostnega razvoja.</i>	8. Produktni vodja je aktiven deležnik v destinaciji in je seznanjen z vsemi prizadevanji destinacije na področju trajnostnega razvoja.
1.12 Upravljanje turističnega obiska	<i>Za optimizacijo vplivov turizma na naravne, kulturne in družbene vire destinacija izvaja ustrezne ukrepe upravljanja turističnega obiska. Pri tem se naslanja na izvedeno analizo stanja.</i>	9. Produktni vodja zelenega produkta je seznanjen z ukrepi destinacije na področju upravljanja (oziroma omejevanja) obiska ter jih upošteva in spoštuje.
1.13 Finančna strategija	<i>Destinacija ima opredeljeno finančno strategijo in načrt poslovanja, s čimer si zagotavlja dolgoročno preživetje in neodvisnost.</i>	10. Produktni vodja za zeleni produkt pripravi in skozi časovno obdobje spremlja ekonomsko uspešnost zelenega produkta. Na osnovi rezultatov sprejema korekcijske ukrepe. 11. Prizadeva si, da se določen del dobička od produkta vrača v lokalno okolje (podpiranje projektov za ohranjanje biotske raznovrstnosti, projekti družbene odgovornosti itd.) – kar tudi uporablja kot osnovo (vsebinsko) za komuniciranje.

2.1.3 Podtema: SPREMLJANJE in POROČANJE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju spremljanja uspešnosti izvajanja in poročanja o rezultatih zelenega produkta.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
1.14 Indikatorji	<i>Destinacija redno spremlja relevantne trajnostne indikatorje, ki med drugimi pokrivajo področje okolja, ekonomije, družbe, kulture, turizma in človekovih pravic. Sistem za spremljanje periodično pregleda in po potrebi spremeni. Podatke javno objavlja.</i>	POJASNILO: V okviru smernic za zelene produkte niso opredeljeni indikatorji (kot kvantitativne ali kvalitativne merske enote, na osnovi katerih vrednotimo, ali jih izpolnjujemo). 1. Priporočamo, da si ponudnik na osnovi vseh smernic sam postavi ključne indikatorje – tiste, ki so najbolj relevantni in pomembni za njegov produkt (npr. poraba energije, ogljični odtis ipd.).
1.15 Pregled in evalvacija	<i>Destinacija redno spremlja doseganje ciljev, opredeljenih v načrtu ali strategiji razvoja trajnostnega turizma, in jih po potrebi posodablja.</i>	2. Te indikatorje oziroma rezultate periodično pregleda (kvartarno ali na pol leta, vsekakor pa najmanj na 1 leto) in na tej osnovi postavlja nove cilje.
1.16 Popravni ukrepi	<i>Če se pri evalvaciji iz točke 1.15 pokaže, da destinacija zastavljenih ciljev ne dosega, identificira razloge za neuspeh in sprejme ustrezne popravne ukrepe.</i>	3. V primeru, da ne izpolnjuje ciljev, ponudnik na osnovi rezultatov opredeli korekcijske ukrepe.
1.17 Komunikacija	<i>Destinacija deležnike redno obvešča o trajnostnih politikah, aktivnostih in rezultatih.</i>	4. Ponudnik/produktni vodja redno obvešča vse, ki sooblikujejo produkt, o aktivnostih in rezultatih.
1.18 Arhiviranje	<i>Destinacija podatke in dokumente, s katerimi izkazuje trajnostno poslovanje in upravljanje, ustrezno arhivira/hrani.</i>	5. Ponudnik/produktni vodja arhivira rezultate, kar mu omogoča primerjavo skozi določeno časovno obdobje.
1.19 Poročanje	<i>Najmanj enkrat letno zeleni koordinator o trajnostnih dosežkih poroča najvišjemu lokalnemu političnemu organu. V poročilu povzame izvedene</i>	6. Produktni vodja enkrat letno s svojo ekipo (z vsemi, ki sooblikujejo zeleni produkt – v podjetju in širše v destinaciji, če se produkt izvaja na širšem

	<i>ukrepe in aktivnosti, rezultate in (ne)doseganje zastavljenih ciljev ter predlaga nadaljnje korake.</i>	območju in z vključevanjem več ponudnikov) pregleda rezultate, analizira aktivnosti in načrtuje nadgradnje. 7. Ponudnik si prizadeva, da trajnostni vidik produkta ves čas nadgrajuje oziroma izboljšuje (dodaja nove trajnostne rešitve, izboljšuje posamezne kazalnike, skrbi za zelene inovacije itd.).
1.20 Javno poročanje	<i>Najpomembnejši trajnostni dosežki so javno objavljeni najmanj vsaki dve leti. Dostopni so na spletni strani destinacije.</i>	8. V okviru svojih prizadevanj za transparentnost ponudnik objavlja podatke, ki imajo značaj javnih podatkov.

2.1.4 Podtema: ZAKONSKA in ETIČNA DOLOČILA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju zakonskih in etičnih določil, ki jih mora upoštevati zeleni produkt.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
1.21 Pregled zakonskih določil	<i>Destinacija vzdržuje seznam aktualnih mednarodnih, nacionalnih in lokalnih zakonov, uredb in pravilnikov s področja turističnega poslovanja (vključno z zdravstveno in varnostno zakonodajo, delovno-pravno zakonodajo in okoljsko zakonodajo).</i>	1. Produktni vodja pri razvoju zelenega produkta preveri vse relevantne zakone (do katerih dostopa preko DMO).
1.22 Zakonito poslovanje	<i>Destinacija pri razvoju turizma upošteva veljavne zakone in uredbe.</i>	2. Produktni vodja pri razvoju zelenega produkta upošteva veljavne zakone in uredbe.
1.23 Popravni ukrepi	<i>Destinacija ima sprejet etični kodeks, ki velja tako za management kot tudi za preostale zaposlene.</i>	3. Produktni vodja preuči etični kodeks na ravni destinacije – in ga prilagodi/nadgradi za svoje potrebe. 4. Pri tem zadostuje vsem minimalnim kriterijem destinacije

		na področju trajnostnega razvoja.
1.24 Korupcija	<i>V destinaciji obstajajo protikorupcijske smernice, ki se dosledno upoštevajo. Destinacija ostro nasprotuje korupciji znotraj same sebe ali pri dobaviteljih. Osebe, ki odgovornim inštitucijam prijavijo korupcijo, za dejanja niso deležne negativnih posledic.</i>	5. Ponudnik pri razvoju in izvajanju zelenega produkta upošteva in dosledno spoštuje protikorupcijske smernice – tako pri svojem delu, to pa tudi zahteva od svojih dobaviteljev oziroma drugih ponudnikov, ki sodelujejo pri integralnem turističnem produktu.
1.25 Kršitve	<i>Če pride v destinaciji do kršitev zakonskih in etičnih določil, destinacija sprejme ustrezne popravne ukrepe.</i>	6. Če pride pri izvajanju zelenega produkta do kršitev zakonskih in etičnih določil, produkti vodja/ponudnik sprejme ustrezne popravne ukrepe.
1.26 Pravična konkurenca	<i>Destinacija pri izboru podizvajalcev upošteva nacionalno zakonodajo o javnem naročanju. Pogodbe sklepa s kakovostnimi podizvajalci za primerno ceno. Pri izbiri podizvajalcev upošteva tudi trajnostne vidike.</i>	7. Ponudnik zelenega produkta sklepa pogodbe s kakovostnimi podizvajalci za primerno ceno. 8. Pri izbiri podizvajalcev upošteva tudi trajnostne vidike – prednost daje tistim ponudnikom, ki imajo znake za okolje ali vsaj delno delajo po trajnostnih principih.

2.2 Narava in pokrajina

2.2.1 Podtema: NARAVA in NJENO OHRANJANJE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju narave in njenega ohranjanja (vključen vidik lokacije, kjer se produkt izvaja).

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
2.1 (Za)varovanje narave	<i>Naravne znamenitosti, habitati, živalske in rastlinske vrste ter ekosistemi so učinkovito (za)varovani. Destinacija skrbi za kakovost naravnega okolja in ustrezno preprečuje njegovo degradacijo.</i>	1. Ponudnik pri izvajanju turističnega produkta spoštuje naravne znamenitosti, habitate, živalske in rastlinske vrste ter ekosisteme. 2. Pri izbiri lokacije, kjer se izvaja produkt, si prizadeva, da jih po nepotrebnem ne umešča v občutljiva naravna območja (<i>to je mogoče v veliki meri doseči pri izbiri lokacij za dogodke</i>).
2.2 (Za)varovanje naravnih virov	<i>Naravni viri so ustrezno (za)varovani. Netrajnostna raba virov je nezaželena.</i>	3. Če se produkt izvaja v občutljivem ali zavarovanem naravnem območju (krajinski, regijski, naravni parki ali posebna varstvena območja, kot je npr. Natura 2000), ponudnik upošteva zakonodajo, kot tudi načrt upravljanja območja in se o izvajanju produkta posvetuje z upraviteljem parka/zavarovanega območja. 4. Pomen odgovornega obnašanja v tovrstnem okolju ustrezno komunicira obiskovalcem – pravilna komunikacija in osveščanje obiskovalcev je resnično izrednega pomena. 5. V primeru, da se produkt izvaja v občutljivem naravnem okolju in pride do degradacije prostora (kar je še posebej nevarnost pri dogodkih), je potrebno lokacijo ustrezno in v celoti sanirati (ta vidik pa že predhodno vključiti v načrtovanje).

2.3 Eksotične živali in rastline	<i>Destinacija ustrezno preprečuje vnašanje in širjenje tujih invazivnih vrst.</i>	6. Ponudnik z izvajanjem zelenega produkta v okolje ne vnaša in širi tuje invazivne vrste (živali in rastline).
2.4 Zaščita divjih živali in rastlin	<i>Destinacija v skladu z lokalno, nacionalno in mednarodno zakonodajo in konvencijami učinkovito regulira nabiranje, lovljenje, razstavljanje in prodajo divjih živali in rastlin.</i>	7. Ponudnik pri izvajanju zelenega produkta spoštuje in ščiti divje živali in rastline.
2.5 Spremljanje vplivov na naravo	<i>Destinacija spremlja vpliv turizma na ekosisteme, naravne znamenitosti ter živalske in rastlinske vrste in njihove habitate. Pri tem se naslanja na izvedeno analizo stanja.</i>	8. Ponudnik spremlja vpliv turizma na ekosisteme, naravne znamenitosti ter živalske in rastlinske vrste in njihove habitate – v sodelovanju z DMO oziroma v primeru zavarovanega območja z upravljavcem območja.

2.2.2 Podtema: DOŽIVETJA V NARAVI

V okviru te podteme opredeljujemo
**smernice na področju izvajanja doživetij v naravi
(odnos do narave in živali).**

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
2.6 Doživetja v naravi	<i>Turizem spoštuje in ohranja naravo, živalstvo in rastlinstvo. Produkti doživljanja narave, živalstva in rastlinstva so pristni in odgovorni.</i>	1. Zeleni produkt temelji na aktivnostih (in načinih izvajanja teh aktivnosti), ki ne škodujejo naravi, kot so: pohodništvo, opazovanje ptic, objemanje dreves, fotolov, kolesarjenje (ne izven za to označenih terenov), okušanje lokalnih kulinaričnih posebnosti (s poudarkom na ekološko in lokalno pridelani hrani, itd.), mehke zimske aktivnosti (zimsko pohodništvo, itd.). 2. Zeleni produkt prispeva k ohranjanju narave in biotske raznovrstnosti.

		3. V primeru motenj naravnih ekosistemov so le-te zmanjšane na minimum in sanirane. 4. Zeleni produkt ne prispeva k pozidavam ali spremembam namembnosti kmetijskih zemljišč.
2.7 Odnos do živali	<i>Raba živali v turistične namene je učinkovito nadzorovana, s čimer se preprečuje nepotrebno trpljenje, bolezni in smrt.</i>	5. Zeleni produkt ne vpliva negativno na prostoživeče živali in ne povzroča škodljivih interakcij s prostoživečimi živalmi – ustrezno je poskrbljeno, da izvajanje produkta ne vpliva negativno na sposobnost preživetja živalskih populacij v naravi. 6. V primeru, ko zeleni produkt vključuje opazovanje prostoživečih živali, se to izvaja na ustrezen način, del sredstev pa se vrača v njihovo zaščito.

2.2.3 Podtema: KRAJINA in SLIKOVITOST

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju krajine.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
2.8 Krajina in slikovitost	<i>Destinacija varuje naravne in ruralne razglede ter skrbi za ohranjanje duha prostora. Učinkovito preprečuje propadanje krajine in širjenje mestnih območij na slikovito podeželje.</i>	1. Zeleni produkt spoštuje naravno in ruralno krajino in razglede – pri čemer obiskovalce usmerja na tiste točke, ki jih lahko upravlja. 2. Na ustrezen in komunikacijsko učinkovit način opozarja, kaj je dovoljeno in kaj ne (ter zakaj ne).

2.3 Okolje in podnebje

2.3.1 Podtema: RABA ZEMLJE in ONESNAŽEVANJE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju rabe zemlje in onesnaževanja (zrak, hrup, svetlobno onesnaževanje, ravnanje s kemikalijami).

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
3.1 Okoljska tveganja	<i>Destinacija ustrezno naslavlja okoljska tveganja. Pri tem se naslanja na vplive turizma na okolje, identificirane v analizi stanja.</i>	1. Za zeleni turistični produkt je izračunan ogljični odtis. 2. Izdelan je akcijski načrt zmanjševanja ogljičnega odtisa zelenega produkta (več na področju energetike). 3. Opredeljen je način/postopek doseganja ogljične nevtralnosti z ogljično izravnavo.
3.2 Onesnaževanje zraka	<i>Destinacija ustrezno naslavlja onesnaženje zraka. Pri tem se naslanja na tveganja in vplive turizma na kakovost zraka, identificirane v analizi stanja.</i>	
3.3 Hrup	<i>Destinacija ustrezno regulira in minimizira hrup. Pri tem se naslanja na tveganja in vplive turizma, identificirane v analizi stanja. Destinacija podjetja in obiskovalce spodbuja k minimizaciji hrupa.</i>	4. Zeleni produkt ne obremenjuje okolja z zvočnim onesnaženjem. Skrbimo za nižjo jakost zvoka.
3.4 Svetlobno onesnaževanje	<i>Destinacija ustrezno naslavlja vplive svetlobnega onesnaženja na živalstvo, rastlinstvo in izkušnjo gostov. Pri tem se naslanja na tveganja in vplive turizma, identificirane v analizi stanja.</i>	5. Zeleni produkt ne obremenjuje okolja s svetlobnim onesnaženjem (le-to ne obstaja ali pa je vsaj v največji možni meri minimizirano).
3.5 Raba zemlje in prostorsko načrtovanje	<i>Pri načrtovanju novih razvojnih in infrastrukturnih projektov destinacija presodi vplive na okolje, ekonomijo in družbo. Stremi k</i>	3. Zeleni produkt minimalizira svoj vpliv na pozidave ali spremembe namembnosti kmetijskih zemljišč. 4. Ko je to mogoče, daje prednost sanaciji degradiranih območij ali vnašanju novih vsebin v objekte,

	<i>optimizaciji vplivov v vseh fazah: fazi načrtovanja, oblikovanja, gradnje in rušenja.</i>	ki samevajo. 5. V primeru novih objektov se presoja vplive na okolje, ekonomijo in družbo. Stremi k optimizaciji vplivov v vseh fazah: fazi načrtovanja, oblikovanja, gradnje in rušenja.
--	--	--

2.3.2 Podtema: UPRAVLJANJE Z VODAMI

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju upravljanja z vodami.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
3.6 Vodni viri	<i>Destinacija ustrezno upravlja z vodnimi viri in spremlja rabo vode. Zagotavlja, da raba vode v turističnih podjetjih ne ogroža potreb po vodi lokalnega prebivalstva.</i>	<i>V primeru, da ima ponudnik znak za okolje, je to področje že urejeno, kljub temu pa ponudnik še posebej ocenjuje in optimizira porabo vode v okviru izvajanja celotnega turističnega produkta.</i> 1. Ponudnik ustrezno upravlja z vodnimi viri in spremlja rabo vode – ko je to mogoče posebej za potrebe zelenega produkta (in na obiskovalca). Prizadeva si za zmanjšanje (kar je mogoče le takrat, ko spremljamo in arhiviramo podatke). 2. Ponudnik zagotavlja, da raba vode ne ogroža potreb po vodi lokalnega prebivalstva. 3. Ko se turistični produkt izvaja v naravnem okolju, obiskovalce usmerimo do kakovostnih izvirov v naravi – že vnaprej jih opozorimo, kje/kdaj bodo na voljo, da obiskovalci prinesejo s sabo svoje steklenice in jih napolnijo (namesto enkratne rabe plastenk).
3.7 Spremljanje	<i>Destinacija ustrezno spremlja kakovost pitne</i>	4. Ponudnik se posveča zmanjševanju porabe vode in

kakovosti vode	<i>vode in kopalnih voda. Podatki so javni.</i>	hkrati zagotavljanju varne oskrbe z vodo. 5. Obiskovalec ima možnost pitne vode (iz pipe), ko je ta varna in kakovostna. Ta ukrep je del standardov ponudnika – pitna voda iz pipe (stekleni vrč) ima prednost pred ustekleničeno vodo v plastenkah.
3.8 Odpravljanje težav s kakovostjo vode	<i>Če pride do težav s kakovostjo vode, obstaja v destinaciji ustrezen sistem za odpravljanje težav.</i>	6. Če pride do težav s kakovostjo vode, ima ponudnik ustrezen sistem za odpravljanje težav.
3.9 Ravnanje z odpadnimi vodami	<i>Ravnanje z odpadnimi vodami je ustrezno urejeno in regulirano na način, da so vplivi na ljudi in okolje čim manjši.</i>	7. Ponudnik ima izdelan sistem ravnanja z odpadnimi vodami.

2.3.3 Podtema: TRAJNOSTNA MOBILNOST

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju trajnostne mobilnosti.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
3.10 Mehka mobilnost	<i>Destinacija ima izdelano strategijo mehke mobilnosti, v kateri so opredeljeni ukrepi za minimizacijo vplivov transporta iz analize stanja. Spodbujata se pešačenje in kolesarjenje.</i>	1. Za zeleni produkt je izdelana strategija mehke mobilnosti – najprej za prihod obiskovalca na destinacijo, nato tudi za gibanje na destinaciji (kjer se izvaja produkt). 2. Že v vabilu/na spletu (ko promoviramo zeleni produkt) ponudnik obiskovalce pozove k zmanjševanju vplivov na okolje (uporaba javnega prometa). 3. Ponudnik obiskovalce nagraduje v situacijah, ko pripotujejo z javnim prometom (popusti ali bonusi; tudi za primere, ko obiskovalec v času bivanja pri ponudniku pusti ključne svojega avtomobila na recepciji).

		4. Zaželeno je (v okviru zmožnosti ponudnika), da ponudnik ponuja tudi svoje oblike mehke mobilnosti (najem koles, električnega avtomobila ali drugih oblik mehke mobilnosti). Če to ni mogoče na ravni ponudnika, išče načine na ravni destinacije. 5. Ponudnik dodeli prednostne parkirne prostore za gibalno ovirane osebe. 6. Ponudnik zagotavlja ustrezno podporno infrastrukturo (npr. kolesarnice), destinacija pa urejene kolesarske in pohodniške poti (učinkovito označene). 7. Ponudnik spodbuja deljenje avtomobila in vsaj varčno vožnjo – ko ne gre drugače.
3.11 Javni prevoz	<i>Javni prevoz je ustrezno organiziran. Destinacija spodbuja rabo javnih prevoznih sredstev.</i>	8. Ponudnik objavlja informacije o javnem prevozu (za prihod na destinacijo/lokacijo in za transport v času bivanja na destinaciji) – tega ne prepušča obiskovalcu, ampak se o tem pozanima sam in to ustrezno posreduje naprej. 9. V individualni komunikaciji goste še posebej usmerja in spodbuja za uporabo javnega prometa. 10. Informacije na prijazen način objavlja na svojem spletnem mestu in na recepciji (oziroma centralni komunikacijski točki), še posebej v primeru prireditve pa tudi v vseh svojih sporočilih za javnost. 11. Ponudnik zelene produkte (še posebej prireditve) prilagaja urnikom javnih prevozov.
3.12 Potovanja in podnebje	<i>Destinacija ima izdelano strategijo, kako meriti in minimizirati ogljični odtis obiskovalcev.</i>	12. Ponudnik je seznanjen s strategijo, če obstaja, in upošteva njena priporočila.
3.13 Kompenzacija ogljičnega	<i>Destinacija meri ogljični odtis obiskovalcev in spodbuja ukrepe za</i>	13. Za zeleni turistični produkt je izračunan ogljični odtis. 14. Izdelan je akcijski načrt

odtisa	<i>njegovo kompenzacijo.</i>	zmanjševanja ogljičnega odtisa zelenega produkta. 15. Opredeljen je način/postopek doseganja ogljične nevtralnosti z ogljično izravnavo.
---------------	------------------------------	--

2.3.4 Podtema: ODPADKI IN NJIHOVA PREDELAVA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju ravnanja z odpadki (zmanjševanje nastanka, ločevanje, recikliranje, ravnanje z odpadki).

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
3.14 Zmanjševanje količine trdih odpadkov	<i>V destinaciji se spremljajo količine trdnih odpadkov. Odpadki se ločujejo in predelujejo. Destinacija ima zastavljene kvantitativne cilje za zmanjševanje količin trdnih odpadkov, s poudarkom na zmanjševanju embalaže.</i>	<i>V primeru, da ima ponudnik znak za okolje, je to področje že urejeno, kljub temu pa ponudnik še posebej ocenjuje in optimizira ravnanje z odpadki v okviru izvajanja celotnega turističnega produkta.</i> 1. Ponudnik spremlja količino trdnih odpadkov v okviru zelenega produkta in si aktivno prizadeva za njihovo zmanjševanje oziroma sploh preprečevanje nastanka (preudarna nabava optimalne embalaže – nabava materiala v večjih embalažah ali brez embalaže oziroma se z dobavitelji dogovori, da uporabijo embalažo za ponovno uporabo ali da jo prevzamejo/da jo vrnejo). 2. Upošteva se, po tem vrstnem redu: preprečevanje nastanka (največji poudarek), ponovna uporaba, šele nato recikliranje in/ali kompostiranje. 3. Ponudnik je zelo preudaren pri uporabi materialov za enkratno uporabo in na sploh potrošnega materiala (ne uporablja majhnih posameznih embalaž). 4. V toaletnih prostorih so na voljo

		dozirniki mila. 5. Ponudnik omejuje tiskano komunikacijo (dvostransko tiskanje in kopiranje, uporaba recikliranega papirja, ukrepi za zmanjšanje tiskanja, poudarek na elektronskem komuniciranju itd.). 6. V primeru tiskanih gradiv pa uporablja recikliran papir (nikakor ne plastificiran; izogiba se gradivom s spiralami in plastificiranimi ovitki itd.). 7. Pri postrežbi hrane in pijače se uporablja posode in kozarce za večkratno uporabo (če to ni mogoče, pa naj bodo bio razgradljivi). Možna oziroma priporočljiva uvedba kavcije. 8. Zagotavlja se dostop do vode iz pipe, s čemer se zmanjšuje potreba po plastenkah. 9. Izdelke oziroma opremo, ki je ponudnik ne potrebuje več, daruje v dobrodelne centre (ponovna uporaba).
3.15 Ločevanje odpadkov	<i>V destinaciji so na voljo zmogljivosti za ustrezno ločevanje občinskih in industrijskih odpadkov.</i>	10. Ločevalni zbiralniki pri ponudniku so učinkovito in razumljivo označeni (mednarodni vidik!), ločevanje odpadkov se spodbuja in komunicira. 11. Ponudnik ustrezno in skrbno odlaga odpadke, v skladu s politiko na ravni občine/destinacije.
3.16 Ravnanje z odpadki	<i>Ravnanje s trdnimi odpadki, ki niso namenjeni ponovni uporabi ali predelavi, je varno in trajnostno.</i>	12. Identificirani so vsi viri odpadkov, na tej osnovi pa izdelan načrt njihovega ločevanja oziroma v osnovi zmanjšanja. 13. Še posebej na prireditvah ponudnik zagotovi ustrezno količino zabojnikov za ločeno zbiranje odpadkov (preverjanje ločevanja).
DODATNO Ravnanje s	<i>Ta kriterij je dodan (ni kriterij v okviru SGD).</i>	14. Ponudnik ima izdelan sistem ravnanja s kemikalijami – minimizira uporabo škodljivih

kemikalijami		snovi in jih nadomešča z neškodljivimi proizvodi, ko so le-ti na voljo. 15. Ponudnik ima izdelan sistem ravnanja s kemikalijami, ki identificira vse vire in opredeli ukrepe za zmanjšanje količine škodljivih snovi. 16. Za osebje, ki pri delu uporablja kemikalije, izvede izobraževanja. 17. Ko se uporabljajo čistila, razkužila, pralna sredstva, barve, gnojila oziroma druge kemikalije, ponudnik izbere okolju prijazne izdelke, ki imajo znake za okolje (EU Ecolabel – okoljska marjetica) ali druge certifikate za okolje ali kakovosti. 18. Pri tem upošteva ločeno zbiranje in pravilno odlaganje embalaže.
---------------------	--	--

2.3.5 Podtema: ENERGIJA in PODNEBNE SPREMEMBE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju energije in podnebnih sprememb.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
3.17 Spremljanje rabe energije	<i>Destinacija prebivalce in obiskovalce spodbuja k varnemu in racionalnemu zmanjševanju rabe energije. V ta namen sprejema potrebne ukrepe.</i>	<i>V primeru, da ima ponudnik znak za okolje, je to področje že urejeno, kljub temu pa ponudnik še posebej ocenjuje in optimizira porabo energije v okviru izvajanja celotnega turističnega produkta.</i> 1. Zeleni produkt je energetsko učinkovit in uporablja obnovljive vire energije. 2. V primeru, da še ni energetsko učinkovit, se naj izdelata načrt za povečanje deleža energije iz obnovljivih virov (v celotni porabi energije) – sonce, geotermalna energija, lesna biomasa.

		3. Spodbuja se doseganje ogljične nevtralnosti produkta. 4. Zeleni produkt vsebuje uporabo stavb energetskega razreda A do B/C. 5. Zeleni produkt vsebuje ogrevanje prostorov, bazenov in sanitarne vode z obnovljivimi viri energije. 6. Uporabljajo se učinkovite sodobne tehnologije (soproizvodnja toplote in električne energije).
3.18 Zmanjševanje odvisnosti od fosilnih goriv	<i>V destinaciji obstajajo ustrezni ukrepi in pobude za zmanjševanje odvisnosti od fosilnih goriv in spodbujanje rabe obnovljivih virov energije.</i>	7. Zeleni produkt naj vsebuje aktivnosti, ki ne zahtevajo prevozov z vozili s pogonom na naftne derivate (tako imenovani turizem brez avtomobila) oziroma spodbuja uporabo električnih vozil in drugih oblik mehke trajnostne mobilnosti (več v poglavju 2.3.3. Trajnostna mobilnost).
DODATNO	<i>Ta kriterij je dodan (ni kriterij v okviru SGD).</i>	8. Uporablja se brezplačne ukrepe« za povečanje energetske učinkovitosti (izkoriščanje naravnih pojavov – večerni in jutranji mraz/svežina, ugašanje luči, ugašanje elektronske opreme, varčevanje s toplo vodo in klimatskimi napravami, naravno prezračevanje prostorov v jutranjem in večernem času, uporaba senčil itd.). 9. Nabavna politika energetske učinkovitih naprav.

2.3.6 Podtema: PRILAGAJANJE NA PODNEBNE SPREMEMBE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju prilagajanja podnebnih spremembam.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezana na kriterij SGD
3.19 Odgovori na podnebna tveganja	<i>Destinacija prilagajanju na podnebne spremembe namenja vso potrebno pozornost, pri čemer se naslanja na analizo stanja..</i>	1. Zeleni produkt prispeva k prilagajanju na podnebne spremembe oziroma upošteva te vidike (npr. ponuja turistične vsebine, ki bodo primerne za pričakovane povišane temperature oziroma podnebne spremembe).
3.20 Obveščanje o podnebnih spremembah	<i>Prebivalci, turistična podjetja in obiskovalci so o podnebnih spremembah ustrezno obveščeni.</i>	2. Ponudnik preuči razpoložljive podatke o pričakovanih vplivih podnebnih sprememb, ki obstajajo za njegovo destinacijo – in jih upošteva pri razvoju produkta.

2.4 Kultura in tradicija

2.4.1 Podtema: KULTURNA DEDIŠČINA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju kulturne dediščine.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
4.1 Kultura in kulturna dediščina	<i>Destinacija stanje, avtentičnost in estetski videz kulturne dediščine, kot so znamenitosti in grajena dediščina, tipična ali tradicionalna arhitektura, dizajn mest, kulturni utrip, urbani razgledi in arheološka najdišča, ohranjanje v skladu z mednarodno priznanimi standardi.</i>	1. Zeleni produkt vključuje in promovira snovno in nesnovno kulturno dediščino in odraža lokalno identiteto. 2. Ponudnik obiskovalce ozavešča o primernem obnašanju na območjih s kulturno dediščino. 3. Zeleni produkt vključuje elemente lokalne obrti. 4. Zeleni produkt vključuje gastronomsko ponudbo, ki odraža identiteto območja. Poudarek je na lokalnih sezonskih sestavinah. 5. Spominki prav tako odražajo lokalno identiteto in kulturno dediščino. 6. Ponudnik prispeva k varovanju kulturne dediščine (del dobička vlaga v njeno ohranjanje) – in to tudi ustrezno komunicira.
4.2 Zaščita artefaktov in fosilov	<i>Destinacija ustrezno regulira prodajo, razstavljanje in poklanjanje zgodovinskih in arheoloških artefaktov.</i>	
4.3 Upravljanje turističnih vplivov na kulturo	<i>Destinacija turizem, ki je kakor koli povezan s kulturnimi znamenitostmi, grajeno dediščino, kulturno pomembnimi krajinami, rabo zemlje ali krajevnim utripom, pozorno načrtuje in upravlja ter s tem preprečuje negativne vplive. Če kljub temu pride do škode, uničenja ali propadanja, destinacija to zazna in ustrezno ukrepa.</i>	

2.4.2 Podtema: LJUDJE IN TRADICIJA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju ljudi in tradicije (neotipljiva dediščina, avtentičnost).

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
4.4	<i>Odnos do neotipljive</i>	1. Poseben poudarek je dan

Neotipljiva dediščina	<i>kulturne dediščine je spoštljiv. Dediščina je ustrezno zaščiten.</i>	spoštovanju neotipljive dediščine – ki jo vključujemo in spoštujemo. 2. Zeleni produkt gradi na avtentičnosti/pristnosti, s čemer se razlikuje od drugih produktov in ima večjo vrednost.
4.5 Spoštovanje avtentičnosti	<i>Turizem spoštuje živo kulturo in tradicijo ter podpira njun obstoj. Odnos turizma do kulture in tradicije je spoštljiv in pristen. Kultura in tradicije, ki so del turističnega produkta, se zaradi tega ne spreminjajo, temveč ohranjajo avtentičnost.</i>	

2.5 Socialna klima

2.5.1 Podtema: ČLOVEKOVE PRAVICE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju človekovih pravic.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
5.1 Lastniške pravice	<i>Lastniške in vodne pravice so ustrezno urejene in zaščitene. Zakoni se spoštujejo in so podvrženi javni razpravi.</i>	1. Zeleni produkt ne onemogoča dostopa do kulturne dediščine lokalnim prebivalcem. 2. Zeleni produkt spoštuje zakonodajo, vezano na intelektualno lastnino lokalnega prebivalstva. 3. Zeleni produkt zagotavlja dostopnost za ljudi s posebnimi potrebami (zagotavlja fizično dostopnost v zgradbe, na zunanje površine vsem ljudem, ne glede na njihove fizične omejitve, invalidnost, starost; informacije so prilagojene za slepe in slabovidne ter gluhe). 4. Zeleni produkt si prizadeva za pridobitev certifikatov, ki izkazujejo prijaznost do določenih skupin s posebnimi potrebami ali manjšin (npr. certifikat »Invalidom prijazno«, prijazno LGBT skupnosti ipd.). 5. Ponudnik zagotavlja, da so človekove pravice spoštovane – tako na strani zaposlenih, partnerjev kot obiskovalcev.
5.2 Preseljevanje	<i>Staroselci in lokalno prebivalstvo imajo zakonsko pravico do dostopa in obiska naravnih in kulturnih znamenitosti (razen v primeru, ko bi takšno dostopanje imelo resne posledice za trajnost v destinaciji).</i>	
5.3 Pravice prebivalcev	<i>Staroselci in lokalno prebivalstvo imajo zakonsko pravico do dostopa in obiska naravnih in kulturnih znamenitosti (razen v primeru, ko bi takšno dostopanje imelo resne posledice za trajnost v destinaciji).</i>	
5.4 Zaščita intelektualne lastnine	<i>Intelektualna lastnina staroselcev in lokalnega prebivalstva je učinkovito zaščiten z zakoni.</i>	
5.5 Zaščita oseb	<i>Destinacija vse osebe, predvsem pa otroke, mladostnike, ostarele, osebe s posebnimi potrebami, ženske in pripadnike manjšin, zakonsko in učinkovito ščiti pred vsemi oblikami izkoriščanja in nadlegovanja, predvsem komercialnega in seksualnega.</i>	
5.6 Javna objava zakonov	<i>Zakonska in učinkovita zaščita ljudi pred izkoriščanjem in nadlegovanjem je javno</i>	

	<i>objavljena in tako dostopna vsem, tudi (potencialnim) prestopnikom.</i>	
5.7 Spremljanje spoštovanja človekovih pravic	<i>Destinacija ustrezno spremlja, ali in v kolikšni meri so spoštovane univerzalne človekove pravice.</i>	

2.5.2 Podtema: SODELOVANJE S SKUPNOSTJO

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju sodelovanja z lokalno skupnostjo.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
5.8 Vključevanje prebivalstva v načrtovanje	<i>Proces oblikovanja osnovnih razvojnih smernic ter managementa in razvoja destinacije je odprt za javne deležnike.</i>	1. Ponudnik pri zelenem produktu sodeluje z lokalnim prebivalstvom – priporočljivo je, da je lokalna skupnost s produktom seznanjena in da razume njegovo naravo, vizijo in cilje. 2. Ponudnik predstavi produkt prebivalcem, jih posluša in poskuša upoštevati njihove predloge. Sodelovanje prebivalcev/lokalne skupnosti že v fazi načrtovanja pomembno pripomore k dobrim odnosom v kasnejši fazi. 3. Ponudnik je v sodelovanju z destinacijo in lokalno skupnostjo izdelal načrt podpore trajnostnemu razvoju lokalnega okolja.
5.9 Osveščanje prebivalstva o turizmu	<i>Destinacija prebivalce redno vključuje v razprave o priložnostih in izzivih (trajnostnega) razvoja turizma.</i>	
5.10 Prispevek deležnikov	<i>Destinacija podjetjem, obiskovalcem in širši javnosti nudi priložnosti za prostovoljne ali finančne prispevke izbranim družbenim in trajnostnim iniciativam.</i>	4. Ponudnik aktivno podpira iniciative za trajnostni razvoj lokalne skupnosti. 5. Ponudnik del dobička namenja lokalni skupnosti, (različni načini oziroma oblike). 6. Ponudnik s svojimi obiskovalci in zaposlenimi izvaja redne (vsaj 1-krat letno) prostovoljne

		& družbeno odgovorne aktivnosti v destinaciji.
5.11 Zadovoljstvo prebivalstva	<i>Destinacija redno spremlja zadovoljstvo prebivalcev s turističnim razvojem in destinacijskim managementom. Aktualni podatki so javno objavljeni.</i>	7. Ponudnik sodeluje z destinacijo in išče načine, kako optimizirati vprašanja v okviru anket o zadovoljstvu prebivalcev – da tudi ponudnik pridobi pomembne podatke.
5.12 Opolnomočenje skupnosti	<i>Destinacija v management virov zavestno vključuje člane lokalne skupnosti, ki s tem postajajo glasniki destinacije.</i>	8. Ponudnik vzpostavlja partnerstvo z organizacijami v destinaciji, ki delujejo v javnem interesu (gre za razne organizacije na področju varovanja narave, kulturne dediščine) – sodeluje pri njihovih aktivnostih in jih pritegne v svoje.

2.5.3 Podtema: LOKALNA EKONOMIJA

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju lokalne ekonomije oziroma lokalnih zelenih nabavnih verig.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
5.13 Optimizacija doprinosa zasebnega sektorja	<i>Destinacija sprejema ukrepe, s katerimi skuša optimizirati doprinos zasebnega sektorja k lokalni ekonomiji. Poseben poudarek in podpora sta namenjena lokalnim malim in srednje velikim podjetjem.</i>	1. Ponudnik preveri podpore, ki so v lokalni skupnosti namenjene predvsem malim in srednje velikim podjetjem.
5.14 Promocija lokalnih produktov in storitev	<i>Destinacija podpira pravično vključevanje lokalnih obrtnikov, proizvajalcev, pridelovalcev in storitvenih dejavnosti v turistično verigo vrednosti. Promovira lokalne in trajnostne produkte, kot so hrana in pijača, izdelki, kmetijski proizvodi ipd., ki podpirajo lokalno naravo, kulturo, identiteto in ekonomijo.</i>	2. Ponudnik za potrebe zelenega produkta v največji možni meri nabavlja pridelke in izdelke, ki so proizvedeni ali pridelani v lokalnem okolju (zero km koncept). 3. Prednost dajem lokalnim umetnikom, podjetnikom, kmetom in zaposlenim. Te vidike kot merila vključuje v razpisne pogoje.

		4. Ponudnik ima izdelano nabavno politiko – akcijski načrt, ki je zastavljen tako, da povečuje delež lokalnih, ekoloških, sezonskih in pravično-trgovinskih proizvodov in storitev. 5. Ponudnik ima opredeljene minimalne standarde za dobavitelje, ki upoštevajo okoljske in družbene kriterije. 6. Ponudnik daje prednost lokalnim ter dobaviteljem, ki upoštevajo ekološka načela in/ali načela pravične trgovine. 7. Prednost imajo ponudniki, ki imajo okoljske certifikate oziroma znake kakovosti. 8. Ponudnik dobavitelje povezuje v kratko zeleno nabavno verigo in se tudi sam vključuje v te verige, če so razvite v destinaciji. 9. Spominki so izdelani iz lokalno dobavljivih naravnih materialov in upoštevajo načelo minimalne embalaže.
5.15 Spremljanje ekonomskih učinkov	<i>Destinacija na letni ravni spremlja prispevek turističnega sektorja k lokalni ekonomiji. Podatki vključujejo porabo obiskovalcev, RevPAR, zaposlovanje in investicije.</i>	10. Ponudnik beleži vpliv, ki ga ma zeleni produkt na lokalno ekonomijo.
5.16 Socialno-ekonomski razvoj	<i>Destinacija promovira socialno-ekonomski razvoj.</i>	

2.5.4 Podtema: DRUŽBENI VPLIVI

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju družbenih vplivov.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezana na kriterij SGD
5.17 Optimizacija družbenih vplivov	<i>Destinacija ustrezno spremlja vpliv turistov na lokalno skupnost in sprejema ukrepe, s katerimi skuša optimizirati njihov prispevek k lokalni ekonomiji.</i>	1. Eno temeljnih vodil pri razvoju zelenega produkta je vezano prav na pozitiven vpliv zelenega produkta na lokalno ekonomijo (glej prejšnji sklop kriterijev).
5.18 Izkoriščanje nepremičnin	<i>Destinacija ustrezno spremlja vpliv nepremičninskih in gradbenih projektov na lokalno skupnost ter sprejema ukrepe, s katerimi skuša optimizirati njihov prispevek k lokalni ekonomiji.</i>	2. Ponudnik izkorišča obstoječe nepremičnine (in po nepotrebnem za zelene produkte ne gradi novih).
5.19 Sezonskost	<i>Destinacija išče načine, kako razvijati turizem prek vsega leta in se izogibati sezonskosti. Pri načrtovanju ukrepov upošteva potrebe lokalne ekonomije, skupnosti, kulture in okolja.</i>	3. Ponudnik skozi zeleni produkt zasleduje cilje zmanjšanja sezonskosti in bolj enakomernega koriščenja svojih in destinacijskih zmogljivosti tekom celotnega leta – vendar v odvisnosti od posameznega produkta (določeni produkti so vezani na določene letne čase). To zasledujemo še posebej z umeščanjem prireditev v pred- in posezono.

2.5.5 Podtema: ZDRAVJE IN VARNOST

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju zdravja in varnosti.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
5.20 Zdravje in varnost - preprečevanje in odzivi	<i>Destinacija ustrezno preprečuje in se odziva v primeru kriminalnih dejanj, varnostnih tveganj in zdravju nevarnih pojavov.</i>	1. Ponudnik ustrezno preprečuje in se odziva v primeru kriminalnih dejanj, varnostnih tveganj in zdravju nevarnih pojavov, do

		katerih pride ali lahko pride v okviru izvajanja zelenega produkta.
5.21 Zdravje in varnost - spremljanje	<i>Destinacija ustrezno spremlja kriminalna dejanja, varnostna tveganja in zdravju nevarne pojave. Podatki so javni.</i>	2. Ponudnik preko destinacijskih objav (javni podatki) spremlja kriminalna dejanja, varnostna tveganja in zdravju nevarne pojave.
5.22 Ukrepanje v nesreči	<i>Destinacija ima sprejet ustrezen in veljaven načrt ukrepanja v primeru naravnih in drugih nesreč (identificiranih v analizi stanja). Načrt je javen. Zaposleni, obiskovalci in prebivalci so z njim seznanjeni in ustrezno usposobljeni.</i>	3. V Sloveniji je področje varnosti in zdravja pri delu urejeno z Zakonom o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/2011) – ponudnik upošteva to zakonodajo.

2.6 Poslovanje TURISTIČNIH PODJETIJ

2.6.1 Podtema: VKLJUČEVANJE TURISTIČNIH PODJETIJ

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju vključevanja turističnih podjetij v zeleni produkt.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
6.1 Trajnostne sheme	<i>Destinacija ali turistični sektor promovirata pristopanje k mednarodno priznanim trajnostnim shemam za turistična podjetja, ki jih prepozna tudi GSTC.</i>	1. Ponudnik zelenega produkta ima izdelano politiko trajnostnega managementa – če ne za celotno podjetje, pa vsaj za zeleni produkt. 2. Politika upošteva vse vidike trajnostnega razvoja (okoljski, ekonomski in družbeni steber). Upoštevani so vidiki kakovosti, varnosti in zdravja. Politika je primerna velikosti in potrebam ponudnika in naj bo vpeta v poslovanje podjetja. 3. Poznati jo mora vodja produkta, vodstvo podjetja in zaposleni. 4. Zaželeno je, da ponudnik razpolaga s katerim od znakov za okolje (kot je to mogoče in smiselno), vsekakor pa v zeleni produkt prioriteto vključuje tiste ponudnike, ki imajo znake za okolje, ali druge znake kakovosti.
6.2 Objava podjetij z zelenim znakom	<i>Destinacija seznam turističnih podjetij z zelenim znakom redno posodablja. Seznam je javen.</i>	5. Ponudnik spremlja, kateri ponudniki v destinaciji (ponudniki posameznih produktov) imajo zelene znake, in stremi k temu, da se povezuje z njimi.
6.3 Raba vode	<i>Destinacija podjetja spodbuja k zmanjševanju rabe vode in k javni objavi podatkov o porabi.</i>	6. Ponudnik spremlja porabo vode v okviru zelenega produkta (na obiskovalca) in si prizadeva za njeno zmanjšanje.
6.4 Ravnanje z odpadnimi	<i>Destinacija podjetjem nudi podporo pri iskanju in implementaciji rešitev za</i>	7. Ponudnik spremlja porabo vode v okviru zelenega produkta (na obiskovalca) in si prizadeva za

vodami	<i>učinkovito ravnanje z odpadnimi vodami (vključno s ponovno rabo). Dosledno se upoštevata lokalna in nacionalna zakonodaja.</i>	njeno zmanjšanje. Podatke posreduje DMO-ju.
6.5 Trdni odpadki	<i>Destinacija podjetja spodbuja k zmanjševanju, ponovni uporabi in predelavi trdnih odpadkov.</i>	8. Ponudnik spremlja obseg trdnih odpadkov v okviru zelenega produkta in si prizadeva za njihovo zmanjšanje. Podatke posreduje DMO-ju.
6.6 Energija in toplogredni plini	<i>Destinacija podjetja spodbuja k ustreznemu spremljanju, zmanjševanju in javnemu poročanju o porabi energije in izpustih toplogrednih plinov.</i>	9. Ponudnik spremlja porabo energije v okviru zelenega produkta (kot je to mogoče) in si prizadeva za njeno zmanjšanje. Podatke posreduje DMO-ju.
6.7 Pravično in enakopravno zaposlovanje	<i>Destinacija promovira varnost pri delu, pravično plačno politiko, pravično trgovino, enakopravnost pri zaposlovanju in priložnosti za usposabljanje v turističnem sektorju. Destinacija skrbi, da se na navedenih področjih upošteva ustrezna zakonodaja.</i>	10. Ponudnik spoštuje delavske pravice in skrbi za socialno varnost ter dostojno plačilo svojih zaposlenih (upošteva veljavno zakonodajo RS). 11. Ponudnik ima z zaposlenimi sklenjene veljavne pogodbe o zaposlitvi in za svoje zaposlene redno plačuje prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje. 12. Zaposleni pri ponudniku za svoje delo prejemajo dostojno plačilo, ki jim omogoča dostojno življenje, in imajo pravico do zakonsko predpisanega plačanega dopusta. 13. Ponudnik upošteva zakonodajo RS na področju varstva pri delu. 14. Ponudnik plačuje ali ureja kompenzacijo nadur.
6.8 Kodeks ravnanja za turistične vodnike	<i>Turistični vodniki se na usposabljanju seznajajo s kodeksom ravnanja, ki ga pri svojem delu dosledno upoštevajo.</i>	15. Turistični vodniki, ki so vključeni v zeleni produkt, so o njem podrobno seznajeni – vsebina, trajnostni vidik, zelena politika, etični kodeks.
6.9 Razvoj produktov v destinaciji	<i>V destinaciji je v veljavi strategija razvoja produktov, s katero si destinacija zagotavlja</i>	16. Ponudnik je seznanjen s produktno strategijo destinacije in skozi krovni produktni koncept išče načine za sinergije

	<i>konkurenčno prednost in finančno vzdržnost.</i>	med ITP-ji na ravni destinacije in svojim zelenim produktom.
--	--	--

2.6.2 Podtema: INFORMACIJE IN MARKETING

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju informacij, ozaveščanja in marketinga.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezni kriterij SGD
6.10 Spoštljiva promocija	<i>Destinacijski promocijski materiali so avtentični in spoštljivi tako do prebivalcev kot do obiskovalcev.</i>	1. Ponudnik za zeleni produkt razvije kakovostne promocijske materiale, ki tako vizualno, vsebinsko kot tudi tehnično (uporaba ustreznega papirja) komunicirajo in podpirajo trajnostni vidik produkta. 2. Promocijska gradiva ponudnika (digitalna in tiskana) vsebujejo informacije o naravnem, družbenem in kulturnem okolju – kjer se izvaja produkt (oziroma tudi širše v destinaciji). 3. Ponudnik informacije o svojem trajnostnem poslovanju vključuje v svoje trženjske aktivnosti (oglaševanje, odnosi z javnostmi) – komunikacija je usmerjena do turistov, poslovnih partnerjev (dobaviteljev) ter tudi do lokalne skupnosti.
6.11 Točnost podatkov	<i>Promocijski materiali so pri opisovanju produktov, storitev in trajnostnih dosežkov točni in ne zavajajoči.</i>	4. Podatki so vedno točni in ne zavajajoči. 5. Izpostavljeni so konkretni vidiki trajnosti – konkretne informacije verodostojno podpirajo obljubo, da je produkt zelen.
6.12 Obnašanje obiskovalcev v ranljivih območjih	<i>V ranljivih območjih so objavljena navodila za primerno obnašanje. Pri oblikovanju navodil sodelujejo lokalni</i>	6. V ranljivih naravnih območjih (ter ob stikih z živalmi) so objavljena navodila za primerno obnašanje – ponudnik razvije

	<i>deležniki.</i>	primeren slog komuniciranja pravil, s katerim učinkovito vpliva na obnašanje obiskovalcev in jih ozavešča. 7. Pri oblikovanju pravil sodeluje z deležniki v destinaciji (še posebej, ko gre za varovana območja narave).
6.13 Informacije o trajnosti	<i>Obiskovalci so seznanjeni z relevantnimi vidiki trajnosti, kot so naravni, okoljski, kulturni in družbeni. Razumejo tudi svojo vlogo pri tem.</i>	8. Ponudnik obiskovalce seznaja z relevantnimi vidiki trajnosti, kot so naravni, okoljski, kulturni in družbeni. 9. Ustrezno komunicira vlogo obiskovalcev pri tem.
6.14 Interpretativne informacije	<i>Interpretativne informacije ob naravnih in kulturnih znamenitostih so točne, ne zavajajoče in spoštljive do različnih kulturnih vrednot. Destinacija jih oblikuje v sodelovanju z lokalno skupnostjo. Na voljo so v več jezikih (glede na najpogostejše države prihoda).</i>	10. Informacije v promocijskih gradivih so usklajene z interpretativnimi informacijami ob naravnih in kulturnih znamenitostih – so torej točne, niso zavajajoče in so spoštljive do različnih kulturnih vrednot. 11. Informacije so na voljo v več jezikih (glede na najpogostejše države prihoda).
6.15 Zelena destinacija	<i>Destinacija se promovira kot zelena. Pri tem se ne omejuje le na naravo in okolje, temveč promovira tudi umetnost in kulturo.</i>	12. Zeleni produkt se promovira kot zelen – izpostavljen je trajnostni vidik, vendar na trženjsko privlačen in potrošniku razumljiv in dopadljiv način. 13. V primeru, da je destinacija nosilka naziva SLOVENIA GREEN DESTINATION, se ta informacija vključi tudi v komunikacijo zelenega produkta.
DODATNO Ozaveščanje turistov o okolju prijaznem ravnanju	<i>Ta kriterij je dodan (ni kriterij v okviru SGD).</i>	14. Ponudnik svoje obiskovalce aktivno ozavešča o občutljivosti naravnega, družbenega in kulturnega okolja, v katerem se izvaja zeleni produkt. 15. Informira in skozi to ozavešča jih tudi o zeleni politiki destinacije (če ta obstaja), o lastnem trajnostnem poslovanju, o pravilih

		obnašanja. 16. Ponudnik ima svojo zeleno politiko objavljeno na spletni strani. 17. Če je destinacija nosilka znaka SLOVENIA GREEN DESTINATION, ima ponudnik objavljeno tudi Zeleno politiko slovenskega turizma in znak SGD za destinacijo (pri čemer mora biti jasno, da je nosilka znaka destinacija in ne ponudnik – zavajanje ni dovoljeno). 18. Ponudnik v gradiva vključi tudi informacije, ki obiskovalce ozaveščajo o okolju bolj prijaznem delovanju – glede ravnanja z vodo, elektriko, glede ločevanja odpadkov, nakupa lokalnih izdelkov in pridelkov, o lokalnih tržnicah, lokalni kulinariki in spominkih itd. 19. Ponudnik obiskovalce usmerja tudi k okolju prijaznim praksam v destinaciji. 20. Ponudnik vključi informacije o vseh ponudnikih, ki sodelujejo v zelenem produktu in ki imajo okoljske certifikate.
--	--	---

2.6.3 Podtema: GOSTOLJUBLJE

V okviru te podteme opredeljujemo
smernice na področju spremljanja obiska, zadovoljstva in dostopnosti.

Kriterij	Navodilo za kriterij v okviru SLOVENIA GREEN DESTINATION	SMERNICE ZA RAZVOJ ZELENIH PRODUKTOV, vezane na posamezen kriterij SGD
6.16 Spremljanje značilnosti turističnega obiska	<i>Destinacija spremlja značilnosti turističnega obiska in interese obiskovalcev. Podatki so javni.</i>	1. Ponudnik spremlja značilnosti obiska za zeleni produkt (obseg/število, struktura obiskovalcev). Podatki niso javni. 2. Podatke primerja s profilom

		obiskovalcem in gibanjem povpraševanja na ravni destinacije.
6.17 Zadovoljstvo obiskovalcev	<i>Destinacija sistematično spremlja zadovoljstvo obiskovalcev. Rezultate upošteva pri načrtovanju izboljšav.</i>	3. Ponudnik spremlja zadovoljstvo obiskovalcev – izvaja redne ankete o zadovoljstvu in pridobiva podatke tudi na druge načine. 4. Rezultate upošteva pri načrtovanju izboljšav.
6.18 Trajnost v vprašalnikih	<i>Vprašalniki za obiskovalce vsebujejo vprašanja o trajnosti.</i>	5. V vprašalniku še posebej izpostavi vprašanja, ki se vežejo na trajnostne vidike zelenega produkta.
6.19 Dostopnost	<i>Turistične znamenitosti so dostopne osebam s posebnimi potrebami (kjer je to mogoče), vendar na način, ki ne posega v jedro znamenitosti.</i>	6. Pri razvoju zelenega produkta upošteva potrebe ljudi s posebnimi potrebami (vedno, ko je to mogoče). 7. V primeru, da ponudnik prepozna to nišo kot posebej zanimivo, razvija zelene produkte, ki primarno nagovarjajo ljudi s posebnimi potrebami (še posebej, ko je na področju dostopnega turizma aktivna destinacija – ko je infrastruktura urejena v destinaciji).

KRATICE

ETIS: European Tourism Indicator System

GSTC: Global Sustainable Tourism Criteria.

SGD: SLOVENIA GREEN DESTINATION

ZSST: Zelena shema slovenskega turizma

VIRI

Zelena shema slovenskega turizma – Priročnik za destinacije in ponudnike

Global Sustainable Tourism Council Criteria for Destinations (GSTC; na voljo na: <https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/criteria-for-destinations.html>)

Global Sustainable Tourism Criteria for Hotels and Tour Operators (GSTC, na voljo na: <https://www.gstcouncil.org/gstc-criteria/criteria-for-hotels-and-tour-operators.html>)

Življenje presega domišljijo,
zato je treba resničnost doživeti na lastni koži.
V Sloveniji!

SLOVENSKA TURISTIČNA ORGANIZACIJA

Dimičeva ulica 13, SI - 1000 Ljubljana

tel.: +386 1 589 85 50

fax: +386 1 589 85 60

e-mail: info@slovenia.info

Sledite nam na:

- *Feel Slovenia* | www.slovenia.info/facebook
- *SloveniaInfo* | www.slovenia.info/twitter
- *Slovenian Tourist Board* | www.slovenia.info/linkedin
- *Slovenia* | www.slovenia.info/youtube
- *FeelSlovenia* | www.slovenia.info/instagram
- *Feel Slovenia* | www.slovenia.info/googleplus
- *Feel Slovenia* | www.slovenia.info/pinterest
- *Slovenia* | www.slovenia.info/tripadvisor

